

นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-10

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โดยมีแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรอบและแนวทางการดำเนินงานของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละแผนไว้แผนละ 5 ปี (ยกเว้นแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ที่มีระยะ 6 ปี โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะละ 3 ปี) ซึ่งในแต่ละแผนจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ แบบแผน วิธีดำเนินการและหน่วยปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบแบบแผน ซึ่งแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินี้ นับว่ามีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินการ พัฒนาประเทศ เนื่องจากทำให้รัฐมีแนวทางในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ไปสู่ทิศทางที่เหมาะสมและมีความสอดคล้องกันทั้งเศรษฐกิจและสังคม

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงแผนงาน นโยบาย และความคืบหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมายต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับคนพิการ ซึ่งจะแบ่งตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-10 เพื่อให้สะดวกสำหรับการศึกษาและเห็นถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านคนพิการอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยรายละเอียดที่สำคัญในแต่ละแผนพัฒนา ฯ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

4.1 แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

ร่างแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับแรกนั้นผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศของธนาคารโลกเป็นผู้ร่างขึ้น เนื่องจากมองว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ยังด้อยพัฒนา โดยในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับแรกนี้จะให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจ คือเน้นเรื่องการเพิ่มรายได้ประชาชาติ โดยรัฐจะสนับสนุนให้เศรษฐกิจได้มีการพัฒนาและเติบโตอย่างรวดเร็ว นโยบายจึงเน้นหนักไปในทางส่งเสริมการขยายตัว กิจกรรมและการลงทุนในด้านเอกชน เพื่อเป็นการยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้มีระดับสูงขึ้น โดยการระดมและใช้ทรัพยากรเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ซึ่งมีผลให้สังคมไทยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างมาก

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ระยะด้วยกัน ระยะที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504-2506 และระยะที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507-2509 สำหรับแนวทางการดำเนินงานในด้านสังคมนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

แนวทางดำเนินงานด้านสังคมในระยะที่ 1 นั้น ได้กล่าวถึงใน 2 ประเด็น คือ การสาธารณสุขและการสังคมสงเคราะห์ การสาธารณสุขนั้นจะเป็นการส่งเสริมการอนามัยในชนบทให้ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการ รวมทั้งส่งเสริมการป้องกันโรคติดต่อต่าง ๆ ร่วมกับสหประชาชาติ สำหรับการสังคมสงเคราะห์ ได้แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านอาคารสงเคราะห์ โดยจะเป็นการหาทางสร้างบ้านอาคารสงเคราะห์ให้กับผู้มีรายได้น้อย และด้านการประชาสงเคราะห์ ที่จะสงเคราะห์คนยากจน ผู้มีรายได้น้อย เด็กซึ่งไร้ผู้อุปการะ ตลอดจนคนชราซึ่งไร้ที่พึ่ง “คนพิการ คนทุพพลภาพ” และผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ ให้ได้รับการเลี้ยงดู บำรุงรักษาและสงเคราะห์เท่าที่ควร

การดำเนินโครงการประชาสงเคราะห์ในช่วงนี้จะเป็นแบบประหยัดค่าใช้จ่ายและชะลอการดำเนินงานโครงการอื่นที่รัฐเห็นว่ายังไม่มีคามจำเป็นเท่าที่ควรไปก่อน ดังมีข้อความปรากฏอยู่ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ระยะที่ 1 ดังนี้

...สำหรับโครงการประชาสงเคราะห์อื่นๆ นั้น ควรให้ดำเนินงานอยู่ในระดับเดิมไปก่อน กิจการใดที่เป็นงานใหม่ก็ควรให้รอไว้ เพราะความเร่งด่วนยังมีน้อยกว่าโครงการในด้านอื่นๆ

ส่วนแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสาธารณสุขนั้นจะมุ่งส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้กับประชากรของประเทศ เนื่องจากเล็งเห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศจะก้าวหน้าได้นั้นประชากรของประเทศจะต้องมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ทั้งกายและจิตใจ จึงมุ่งส่งเสริมการสาธารณสุข ขยายบริการอนามัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงกัน ส่งเสริมการบำบัดรักษาผู้ที่เจ็บป่วยโดยจัดให้มีโรงพยาบาลตามจังหวัดและอำเภอที่มีประชากรหนาแน่น เป็นต้น

แนวทางดำเนินงานด้านสังคมในระยะที่ 2 นั้นได้พูดถึงนโยบายด้านการพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขซึ่งให้ความสำคัญอยู่ 4 เรื่อง คือ การประชาสงเคราะห์ การพัฒนาชุมชน การสาธารณสุข และการพัฒนาอาชีพ สำหรับเรื่องการประชาสงเคราะห์นั้นมียุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดคือ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ เช่น คนชรา เด็กกำพร้า บุคคลที่สังคมรังเกียจ ผู้ประสบภัยพิบัติ เกษตรกรและกรรมกรที่ยากจน

ในแผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ มีการกล่าวถึงการสงเคราะห์ "คนพิการและทุพพลภาพ" ไว้ในโครงการพัฒนาชุมชนและการสาธารณสุขภาค การสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพในช่วงนี้ จะเป็นในรูปสถานสงเคราะห์ เพื่ออุปการะเลี้ยงดูบุคคลพิการและทุพพลภาพเท่านั้น ส่วนการฟื้นฟูสมรรถภาพ คือการอาชีพบำบัด และการพัฒนาความสามารถของคนพิการอยู่ในระยะเริ่มต้นดำเนินการ ฉะนั้น กรมประชาสงเคราะห์จึงพยายามจัดหาอุปกรณ์ในการบำบัดและพัฒนาฝึกอาชีพตามความสามารถของคนพิการ ตลอดจนปรับปรุงกิจการภายในตามหลักวิชาการให้สมบูรณ์ และในขณะเดียวกันก็จะได้ขยายสถานสงเคราะห์ให้สามารถรับคนพิการเพิ่มขึ้นอีก เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ¹

ในช่วงแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 นี้ยังไม่ค่อยมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมนักในเรื่องของคนพิการ ยังคงเน้นเรื่องเศรษฐกิจมากกว่าสังคม เพราะฉะนั้นงานด้านคนพิการในช่วงแผนนี้จึงเป็นการให้การช่วยเหลือ และสงเคราะห์ เป็นหลัก เช่นการตั้งมูลนิธิ ตั้งโรงเรียน และสมาคม เป็นต้น พอสรุปได้ดังนี้

— ตั้งมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้ก่อตั้งโรงเรียนศรีสังวาลย์ เมื่อปี พ.ศ. 2504 เพื่อจัดการศึกษาสำหรับคนพิการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 พร้อมทั้งจัดให้ศูนย์บริการเด็กพิการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์ในระหว่างศึกษาแก่เด็กนักเรียนด้วย ซึ่งได้ดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบัน²

— ตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกทุ่งมหาเมฆ เมื่อปี พ.ศ.2504 ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ" และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 จนถึงปัจจุบันนี้ กระทรวงศึกษาธิการก็ได้เปิดโรงเรียนพิเศษสำหรับสอนเยาวชนผู้พิการหูหนวกอีกหลายแห่งทั่วประเทศ³

— ตั้งมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ขึ้นเมื่อ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2505⁴ โดยการนำของหม่อมงามจิตต์ บุรฉัตรและคณะ เพื่อให้การสงเคราะห์แก่เด็กและบุคคลปัญญาอ่อน

¹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. 2504-2506-2509 ระยะที่สอง พ.ศ. 2507-2509. กรุงเทพฯ หน้า 153

² พวงแก้ว กิจธรรม, วิวัฒนาการของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในประเทศไทย. มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย [Online]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/librarybook.html> เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2550

³ เครือข่ายข้อมูลกาญจนาภิเษก: การฟื้นฟูสมรรถภาพเยาวชนผู้พิการ สภาอนุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่ม 16 [Online]. โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2550. แหล่งที่มา: <http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK16/chapter10/t16-10-I3.htm> เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2550

⁴ เรื่องเดียวกัน.

— การจัดการศึกษาสำหรับคนปัญญาอ่อนโดยเฉพาะ เริ่มเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2507 ที่ โรงเรียนราชานุกูล ในความดูแลของโรงพยาบาลราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข โดยได้รับการสนับสนุนจาก มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย ซึ่งก่อตั้งโดย หม่อมงามจิตร์ บุรฉัตร และแพทย์หญิงวารุณี คมกฤช⁵

— สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เริ่มคิดก่อตั้งในปี พ.ศ. 2507 และสามารถจดทะเบียนเป็นสมาคมได้เมื่อ 25 เมษายน พ.ศ. 2510 มีนายสำราญ เสมาทอง เป็นนายกสมาคมฯ คนแรก⁶ โดยเกิดขึ้นจากคำปรารภของ มิส เจนีวีฟ คอลฟิลด์ สตรีตาบอด ชาวอเมริกันผู้ริเริ่มตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

— ขยายการเปิดชั้นเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประเภทหูตึงในโรงเรียนพญาไท พ.ศ. 2507⁷

4.2 แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

สำหรับแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 2 นี้ได้มีการเพิ่มเติมสาระสำคัญเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยมีการเน้นความสำคัญของการพัฒนาสังคม เพื่อให้ระบบสังคมได้เจริญก้าวหน้าควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เน้นความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนเพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐมีนโยบายที่จะพัฒนาให้ระบบสังคมของประเทศมีความเสมอภาคยิ่งขึ้น โดยจัดให้บริการและการลงทุนของรัฐในด้านต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณประโยชน์แก่ประชาชนโดยทั่วถึงกัน

ด้านการสังคมสงเคราะห์ จะมีการพัฒนาเด็กและเยาวชนของครอบครัวที่ยากจน การสงเคราะห์บุคคลซึ่งมีข้อเสียเปรียบทางสังคม เช่น “คนพิการ ทูพพลภาพ” และคนขอทาน รวมทั้งฝึกอบรมให้บุคคลดังกล่าวได้มีโอกาสประกอบอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ

⁵ เครือข่ายข้อมูลกาญจนาภิเษก. การฟื้นฟูสมรรถภาพเยาวชนผู้พิการ สภานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่ม 16 [Online]. โครงการสภานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2550. แหล่งที่มา: <http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK16/chapter10/t16-10-13.htm> เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน 2550

⁶ พวงแก้ว กิจธรรม. วัฒนธรรมของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในประเทศไทย. มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย [Online]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/librarybook.html> เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2550

⁷ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม [Online]. แหล่งที่มา: <http://www.rmu.ac.th/~thummanoon/elearning/content/lesson1/101.html> เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2550

นโยบาย แผนงานและความคืบหน้าสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในช่วงแผนการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 พอสรุปได้ดังนี้

— จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง* เริ่มมาจากการที่กรม
ประชาสงเคราะห์ ได้มีนโยบายในการจัดฝึกอาชีพให้แก่คนพิการ และในปี พ.ศ. 2509 องค์การ
สหประชาชาติได้ส่ง Mr. Victor J. Balthazar ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกรฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
เป็นผู้ให้คำแนะนำภายใต้โครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติซึ่งได้เสนอ
โครงการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตัวอย่าง (Pilot Rehabilitation Training Center
for the Disabled) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในประเทศไทย ตาม
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 – 2514) โดยในปี พ.ศ. 2511
กรมประชาสงเคราะห์จึงได้จัดตั้ง ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดงขึ้นภายใต้สังกัด
กระทรวงมหาดไทย ขึ้นซึ่งนับเป็นศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งแรกของประเทศ และได้ขยายการ
จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการเพิ่มขึ้นอีกในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อจัดบริการฝึกอาชีพ
ให้แก่คนพิการที่อยู่ในวัยทำงาน ปัจจุบันศูนย์แห่งนี้ดำเนินการโดยสำนักบริการสวัสดิการสังคม
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

— จัดตั้งศูนย์ทดลองสอนเด็กพิการชั้นเด็กเล็ก ในวิทยาลัยครูสวนดุสิตพร้อมทั้ง
เปิดสอนวิชาการศึกษาพิเศษในระดับปริญญาตรี เป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2513^๘

แม้ในแผนนี้จะมีการพูดถึงการสังคมมากขึ้น และให้มีการพัฒนาสังคมควบคู่ไป
กับเศรษฐกิจด้วยก็ตาม แต่ในทางปฏิบัตินั้น ยังคงเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลักอยู่นั่นเอง
ยังคงไม่มีการระบุแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจน และในแผนนี้ก็เริ่มมีปัญหามาจากการ
พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเกิดขึ้น

*เดิมเป็นหน่วยงานราชการที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย
ต่อมาในปี 2536 ได้โอนหน่วยงานมาสังกัดกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และในปี 2545 ได้เปลี่ยนจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นสำนักบริการและสวัสดิการสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์

^๘มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม [Online]. แหล่งที่มา:
<http://www.rm.u.ac.th/~thummanoon/elearning/content/lesson1/101.html> เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2550

4.3 แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 3 นี้ได้เริ่มขึ้นในระยะเวลาที่การเศรษฐกิจของประเทศไทยไม่ค่อยจะดีและสถานการณ์ทางด้านสังคมและการเมืองของประเทศไทยก็อยู่ในภาวะที่ต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคหลายประการ ทั้งที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ แนวความคิดเห็นทางด้านสังคม และภาวการณ์ทางการเมืองของโลก ซึ่งผลจากแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ทำให้สังคมเมืองมีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น มีความสะดวกในการคมนาคมมากขึ้นทำให้คนในชนบทหลั่งไหลเข้ามาแออัดอยู่ในเมืองมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ และนับวันจะเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 นี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ใหญ่ที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์พร้อมกันไปกับพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากเห็นว่าทรัพยากรมนุษย์มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มกำลังผลิตของชาติ สร้างเสถียรภาพและความร่วมมือให้แก่สังคม⁹ ส่งเสริมโอกาสการมีงานทำ ยกกระดับความสามารถและเพิ่มรายได้ประชาชนที่ด้อยโอกาส แก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มของประชากร เป็นต้น

ส่วนด้านการสังคมสงเคราะห์ได้มีการดำเนินการให้การสงเคราะห์ตามแผนพัฒนา ฯ แก่บุคคลที่มีปัญหาทางสังคม ซึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เต็มที่ เช่น เยาวชนที่ไม่มีที่พึ่ง “คนพิการและทุพพลภาพ” คนชรา และคนไร้ที่พึ่ง เป็นต้น โดยการสงเคราะห์ดังกล่าวได้ดำเนินการในรูปสถานสงเคราะห์ เพื่อให้การสงเคราะห์และฝึกอบรมบุคคลให้มีความสามารถช่วยตนเองในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตอย่างมีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ และให้มีการส่งเสริมขององค์การสงเคราะห์เอกชนให้มีประสิทธิภาพและมีขอบเขตในการช่วยเหลือประชาชนกว้างขวางยิ่งขึ้น

นโยบาย แผนงานและความคืบหน้าสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในช่วงแผนการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 พอสรุปได้ดังนี้

— เปลี่ยนชื่อโรงเรียนสอนคนหูหนวกดุสิต เป็นโรงเรียน “เศรษฐเสถียร” ในปี พ.ศ. 2518¹⁰ โดยกระทรวงศึกษาธิการ

⁹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3, กรุงเทพฯ หน้า 4

¹⁰ โรงเรียนเศรษฐเสถียร. ประวัติโรงเรียน. [Online]. แหล่งที่มา : <http://www.sss.th.edu/history.html> เข้าถึงเมื่อ 19

– ตั้งโรงเรียนสาธิตการศึกษาพิเศษ สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับอนุบาล ต่อมาได้รับเด็กที่มีความบกพร่องด้านอื่นๆ ด้วย และประสานงานส่งต่อไปเรียนร่วมในโรงเรียนปกติต่างๆ¹¹

4.4 แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

การจัดทำแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 4 ได้กำหนดให้มีลักษณะเป็นแผนแม่บทที่วางกรอบ “นโยบายแห่งชาติ” ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายและจัดทำแผนงานที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีประเด็นที่สำคัญคือ การมุ่งสร้างความเป็นธรรมทางสังคม ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม มุ่งเสริมสร้างสวัสดิภาพทางสังคมมากกว่าเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นหลักอย่างแผนที่ผ่านมา เน้นการปรับปรุงนโยบายเศรษฐกิจและสังคมในหลาย ๆ ด้านที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหา

แผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ ได้มีการวางโครงการด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่ดีกว่าแผนที่ผ่านมา โดยจะกล่าวถึงส่วนที่มีความสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

ด้านสวัสดิการสังคมรัฐบาลมีนโยบายที่จะให้การส่งเสริม สนับสนุนงานด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งของภาครัฐและเอกชน เร่งรัดการกระจายบริการสังคมให้มีความครอบคลุมและทั่วถึงประชาชนที่ยากจนและอยู่ห่างไกล สนับสนุนการออกกฎหมาย จัดระบบและวิธีการประกันสังคมและการให้สวัสดิการสังคม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการให้การสงเคราะห์และสวัสดิการแก่ผู้ที่มีปัญหาในสังคม และไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น เด็ก คนชรา “คนพิการ และทุพพลภาพ” เป็นต้น

สำหรับการสังคมสงเคราะห์ “คนพิการ” นั้นมีแนวทางและมาตรการในการแก้ปัญหาคือ จัดให้มีการสำรวจจำแนกประเภทและจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบในการให้การบริการและการบำบัดรักษา การจัดหาอุปกรณ์ เทียม การจัดให้มีการฝึกอาชีพโดยได้มีการจัดตั้งสถานฝึกอาชีพพิเศษสำหรับคนพิการขึ้น เพื่อฝึกให้คนพิการสามารถออกไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ มีสถานบริการสงเคราะห์สำหรับคนพิการที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ทั้งการสงเคราะห์ในแบบให้เปล่ากรณีที่ได้รับอุบัติเหตุ และแบบที่มีการเก็บค่าบริการ นอกจากนี้ยังมี การสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่ทำงานด้านคนพิการด้วย

¹¹ พวงแก้ว กิจธรรม, *วิวัฒนาการของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในประเทศไทย*. มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย [Online]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/librarybook.html> เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2550

4.5 แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 นี้ได้มีการปรับแนวคิดในการพัฒนาประเทศ “แนวใหม่” ซึ่งมีความแตกต่างจากแผนที่ผ่าน ๆ มาโดยถือว่าเป็นแผนนโยบายที่มีความชัดเจนพอที่จะแปลงไปสู่ภาคปฏิบัติได้ โดยในแผนนี้จะเน้น

1. การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจมากกว่าการมุ่งขยายอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจและการผลิตภายในประเทศสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์โลกได้
2. เน้นความสมดุลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมุ่งการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาค สร้างความเป็นธรรมในสังคม
3. เน้นการแก้ปัญหาความยากจนของคนในชนบทเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสช่วยตนเองและมีส่วนร่วมในขบวนการผลิตและพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต
4. มุ่งการประสานงานพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการบริหารงานรักษาความมั่นคงของชาติ
5. เน้นการแปลงแผนลงไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยการปฏิรูปขบวนการวางแผนงาน การจัดงบประมาณ การบริหารกำลังคนให้สอดคล้องกัน การปรับและพัฒนาองค์กรทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้สามารถรับเอานโยบายไปปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่วางไว้
6. เน้นบทบาทและระดมความร่วมมือจากภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจการผลิตในสาขาเกษตร อุตสาหกรรม การพัฒนาพลังงานและการเร่งการส่งออก โดยจะให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจและสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประชากรที่ต้องประสบกับปัญหาความเดือดร้อนและคนด้อยโอกาสต่าง ๆ ก็ยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ไม่มีทางประกอบอาชีพ ไม่มีที่อยู่อาศัย โดยแนวนโยบายและมาตรการสำหรับคนชรา “คนพิการและทุพพลภาพ” มีดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันครอบครัวในการดูแลคนชราและคนพิการให้มากขึ้น
2. ให้การสงเคราะห์คนชราทั่วไปโดยการเปิดศูนย์บริการคนชรา เพื่อให้บริการทางด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านการรักษาพยาบาล ภาวะสุขภาพบำบัดนันทนาการ และให้การช่วยเหลือทางการเงิน

3. ให้การสงเคราะห์คนชรา คนพิการและทุพพลภาพ ซึ่งมีปัญหาเดือดร้อน ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยรับเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์
4. จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการในเมืองและในชนบทในจังหวัดต่าง ๆ
5. ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
6. ให้การสงเคราะห์คนไข้โรคจิตทุเลาในสถานสงเคราะห์ เพื่อให้การฟื้นฟูปรับสภาพทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมพร้อมทั้งฝึกอาชีพแก่คนไข้โรคจิตที่มีอาการทุเลาแล้ว
7. ให้มีการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับที่เป็นการจำกัดสิทธิของคนพิการ เพื่อให้ได้รับสวัสดิการอย่างเพียงพอ

นอกจากนี้ยังมีมาตรการด้านความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งจัดให้มีโครงการฟื้นฟูอาชีพคนพิการจากอุบัติเหตุในการทำงาน เพื่อลดภาระในการเลี้ยงดูและเพื่อให้คนพิการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยให้มีการพิจารณาร่วมงานกันระหว่างกรมแรงงาน กรมประชาสงเคราะห์ และหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

นโยบาย แผนงานและความคืบหน้าสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในช่วงแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พอสรุปได้ดังนี้

— **แผนการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติระยะยาว พ.ศ. 2525-2534**¹² โดยในแผนการสงเคราะห์ ฯ ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการขานรับปีคนพิการสากล ซึ่งได้ระบุให้มีกฎหมายเพื่อช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพและสิทธิของคนพิการขึ้นโดยเฉพาะ ทั้งในด้านการป้องกันความพิการ ส่งเสริมและการบำบัดรักษา โดยกำหนดเป็นแผนประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยราชการ และองค์การเอกชนในการจัดการศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสม รวมทั้งการช่วยให้บุคคลพิการสามารถปรับตัวเข้ากับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข

— **ตั้งสมาคมคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย** จากที่ได้มีการก่อตั้งองค์การคนพิการสากล หรือ ดีพีไอ ขึ้นครั้งแรกที่สิงคโปร์แล้วในปี พ.ศ. 2525 นาย ณรงค์ ปฏิบัติสกริกิจ ก็ได้รับแนวคิดสากลมาก่อตั้งสมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2526 จึงก่อกำเนิดสมาคมคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

¹² กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. รายงานสถานการณ์ทางสังคม ความก้าวหน้าการพัฒนา "คนพิการ" 2547 [เอกสารเผยแพร่] หน้า 23

— **ตั้งโรงงานปีคนพิการสากลหรือโรงงานในอารักขา**¹³ สืบเนื่องมาจากปี พ.ศ.2524 องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้เป็นปีคนพิการสากลในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ คณะรัฐมนตรี จึงมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานปีคนพิการสากลขึ้น เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตลอดปีคน พิการสากล รวมทั้งการรณรงค์หาทุนเพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนสงเคราะห์คนพิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสมทบทุนกับรัฐบาลในการก่อตั้งโรงงานในอารักขา (โรงงานปีคนพิการสากล)

กรมประสงเคราะห์ ในฐานะกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการอำนวยการจัดงานปีคนพิการสากลจึงได้ดำเนินการ ก่อสร้างโรงงานปีคนพิการสากลขึ้น ในที่ดินของกรมประชาสงเคราะห์และได้ย้ายโรงงานในอารักขา แผนกตัดเย็บเสื้อผ้าจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดงมาดำเนินงานที่โรงงานปีคนพิการสากล ต่อมาปี 2534 ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ" หน้าที่รับผิดชอบในการเป็นสถานที่ประกอบอาชีพสำหรับคนพิการที่ผ่านการอบรมหลักสูตรตัดเย็บเสื้อผ้าจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการของสำนักบริการสวัสดิการสังคม หรือสถาบันเอกชนอื่นโดยการประสานรับงานตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป การประดิษฐ์วัสดุ สื่อการสอนที่ทำจากผ้าหรือตุ๊กตาซึ่งจะทำให้พนักงานพิการเพิ่มพูนประสบการณ์ทำงานและมีรายได้เป็นของตนเอง รวมทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าทำงานในสถานประกอบการของเอกชน ให้พนักงานพิการมีศักยภาพพร้อมสำหรับการแข่งขันในตลาดแรงงานและได้ผลงานที่เป็นมาตรฐานสากล

— **มูลนิธิเพื่อคนพิการ** ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2528 โดยการนำของนายแพทย์ประพจน์ เกตุราภาค ได้ให้บริการช่วยเหลือ และฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการด้านร่างกาย และการเคลื่อนไหว ทั้งที่สำนักงานในกรุงเทพมหานคร และจัดทำโครงการสนับสนุนการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการโดยชุมชนในจังหวัดต่างๆ

จะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 นี้มีความคืบหน้าและชัดเจนในงานด้านคนพิการมากขึ้น ดังจะเห็นได้จาก

— แผนการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติระยะยาว พ.ศ. 2525-2534 ที่ทำให้ทิศทางการดำเนินงานด้านคนพิการมีแนวทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากกว่าแผนก่อน ๆ ที่ผ่านมา

¹³ สำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ. ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ. แหล่งที่มา : <http://www.oppd.opp.go.th/job22.html> เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน 2550

4.6 แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

แผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญไว้ 2 ประการ คือ ทางด้านเศรษฐกิจ และทางด้านสังคม โดยทางด้านเศรษฐกิจนั้นจะต้องรักษาระดับการขยายตัวให้เพียงพอที่จะรองรับกำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น โดยจะเน้นการเสริมสร้างและแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ส่วนทางด้านสังคม จะมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพคน เพื่อให้สามารถพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้า สงบสุขและมีความเป็นธรรม มีความสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศส่วนรวม

สำหรับการพัฒนากลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาสจะเสริมสร้างโอกาสและการช่วยเหลือ คุ้มครองให้กับกลุ่มที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก ซึ่งรวมถึงกลุ่ม "คนพิการ" ด้วย เพื่อให้มีโอกาสได้รับการบริการในทุก ๆ ด้านโดยทั่วถึงกัน

นโยบาย แผนงานและความคืบหน้าสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในช่วงแผนการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พอสรุปได้ดังนี้

— **แผนพัฒนาทางสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534)** กำหนดขึ้นเป็นครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2536) มี แนวนโยบายที่เน้นการพัฒนาสังคม โดยที่แผนพัฒนาสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 1 มี เป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคคลในทุกพื้นที่เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองตามความ จำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

— **พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533** เป็นกฎหมายที่มุ่งให้หลักประกัน แก่ลูกจ้างเมื่อลูกจ้างพ้นจากภารกิจที่ต้องทำงานให้แก่นายจ้างในแต่ละวันแล้ว กฎหมายได้ กำหนดสิทธิประโยชน์ให้แก่ลูกจ้างไว้ 4 ประการคือกรณีเจ็บป่วย ตาย คลอดบุตร **ทุพพลภาพ** (และได้ขยายการบังคับกรณีชราภาพและสงเคราะห์บุตรในปี พ.ศ. 2541)

— **พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534** * โดยมีจุดเริ่มต้น มาจากร่างพระราชบัญญัติเพื่อคนพิการฉบับแรกของประเทศไทยที่เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2519 เมื่อ คณะกรรมการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งแต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน และอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์

* ปัจจุบันพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้ถูกยกเลิกแล้ว ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้ "พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550" ออกมาบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2550

เป็นรองประธาน โดยคณะกรรมการชุดนี้ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสาขาต่าง ๆ อีก 5 สาขา ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการฝ่ายการแพทย์ คณะอนุกรรมการฝ่ายการศึกษา คณะอนุกรรมการฝ่ายสังคมสงเคราะห์ คณะอนุกรรมการฟื้นฟูอาชีพ และคณะอนุกรรมการฝ่ายบริหารและกฎหมาย ที่เกี่ยวกับบริการสำหรับคนพิการ คณะอนุกรรมการสาขาหลังสุดได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2521 ต่อจากนั้นกระทรวงมหาดไทยได้นำกลับมาหาข้อมูลประกอบการพิจารณาแต่ละด้านเพิ่มเติม และได้ปรับปรุงแก้ไขมาโดยตลอด จนกระทั่งปี พ.ศ. 2524 ซึ่งเป็นปีคนพิการสากล คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติระยะยาว พ.ศ. 2525-2534 ซึ่งแผนนี้ระบุว่าให้มีกฎหมายเพื่อช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพและสิทธิของคนพิการขึ้นโดยเฉพาะ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการยก่างพระราชบัญญัติขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดและสภาพการณ์ต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถประกาศใช้กฎหมายเพื่อคนพิการได้ จนกระทั่งในรัฐบาลสมัยนายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงได้ผ่าน “พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534” เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2534 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ 108 ตอนที่ 205 วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2537 เป็นต้นมา¹⁴

ภายหลังจากที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศปีคนพิการสากลขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2534 ผู้ที่มีส่วนอย่างยิ่งในการร่วมผลักดันพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการอีกฝ่ายหนึ่งก็คือ กลุ่มคนพิการและผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับคนพิการ ซึ่งมีความกระตือรือร้นอย่างยิ่งในการช่วยเหลือคนพิการให้ได้รับสิทธิและโอกาสในการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพรวมทั้งการได้รับสิทธิและโอกาสทางสังคมมากขึ้น นอกจากนี้จะมีการจัดตั้งกองทุน มูลนิธิต่าง ๆ จำนวนมาก ยังมีความพยายามร่วมกันที่จะขอแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ ที่ลดทอนสิทธิและโอกาสของคนพิการ และที่สำคัญที่สุด คือ การผลักดันให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จนในที่สุดรัฐบาลก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

ในช่วงแผนนี้ถือว่ามีเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และถือเป็นความก้าวหน้าครั้งสำคัญในงานด้านคนพิการ เนื่องจากเริ่มมีแผนพัฒนาทางสังคมสงเคราะห์ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนให้สามารถพึ่งตนเองได้ และที่สำคัญคือมีการผลักดันพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจนเป็นผลสำเร็จในสมัยรัฐบาลนายอานันท์

¹⁴ สุวิมล วิมลกาญจนา, “การติดตามผลการใช้สิทธิประโยชน์ด้านอาชีพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2541), หน้า 3

ปัญญารุ่น ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำให้องค์กรและหน่วยงานคนพิการและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้นและมีทิศทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานด้านมากขึ้น

4.7 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

วัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาประเทศในช่วงแผนนี้จำเป็นต้องให้มีความสมดุลกันระหว่างการพัฒนาในเชิงปริมาณ คุณภาพ และความเป็นธรรมในสังคมควบคู่กันไป โดยจะรักษาอัตราการเจริญเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้และคุณภาพชีวิตของคนไทย ให้ประชากรได้รับบริการสาธารณสุขเพียงพอ ตามความจำเป็นโดยเฉพาะกลุ่มผู้ยากจน ผู้สูงอายุ เด็ก และ “คนพิการ” ขยายโอกาสแก่แรงงานที่ประสบอันตรายจนต้องกลายเป็นคนพิการ ให้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย รวมทั้งส่งเสริมให้ได้รับการจ้างงาน หรือประกอบอาชีพส่วนตัวตามความสามารถ ขยายงานกองทุนเงินทดแทน ให้คุ้มครองลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยและพิการเนื่องจากการทำงานในสถานประกอบการตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป กระจายและจัดสรรทรัพยากรสาธารณสุข ตลอดจนระดมความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชนในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพโดยมุ่งไปสู่สาเหตุของโรคที่ป้องกันได้ เช่น โรคจิต โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคเอดส์ โรคที่เกี่ยวข้องกับความพิการที่เกิดจากอุบัติเหตุและโรคที่เกิดจากความไม่ปลอดภัยในการทำงาน ในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม

ในแผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ได้มีการกล่าวถึง “กลุ่มผู้ด้อยโอกาส” ไว้ในประเด็นเป้าหมายการพัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม คือ ให้มีการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ได้แก่กลุ่มผู้มีรายได้น้อย เด็กด้อยโอกาส คนไร้ที่พึ่งและผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ให้ได้รับสวัสดิการสังคมและบริการสังคมพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเป็นธรรมยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองและเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

สำหรับการจัดระบบสวัสดิการสังคมและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนนั้นมีประเด็นดังต่อไปนี้

1. ปรับแนวความคิดในการจัดระบบสวัสดิการสังคมทั้งในหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนจากลักษณะของการสงเคราะห์ไปเป็นการพัฒนา ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเองได้ต่อไป

2. การสนับสนุนบทบาทคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการแห่งชาติ ให้สามารถดำเนินการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งส่วนภาค

กลางและระดับจังหวัดด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการอย่างมีระบบ พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวขององค์กรภาคเอกชนเพื่อให้การดำเนินงานช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ลดขั้นตอนการจดทะเบียนการจัดตั้งองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ให้สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการพิจารณาขกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่หน่วยงาน สาธารณประโยชน์และลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่ผู้บริจาคเงินช่วยเหลือ

4. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อนำดอกผลมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมของ องค์กรเอกชน รวมทั้งพิจารณาจัดสรรงบประมาณสบทบแก่โครงการที่มีความสำคัญระดับสูงให้การ ช่วยเหลือด้านการพัฒนาบุคลากร การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมขององค์กรเอกชน

5. พัฒนาและปรับปรุงระบบข้อมูล รวมทั้งการดำเนินการประชาสัมพันธ์ด้าน สวัสดิการสังคมและผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นไปในทิศทางเดียวกันและยังให้มี การจัดทำระบบการติดตามและประเมินผล เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ

6. พัฒนาและปรับปรุงระบบประกันสังคมและการสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย ด้านสาธารณสุขให้สามารถดำเนินการเข้าสู่ระบบการประกันสังคมในระยะยาว

นโยบาย แผนงานและความคืบหน้าสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในช่วงแผนการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 พอสรุปได้ดังนี้

— **แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535-2539)** แผนพัฒนาฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การกระจายบริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ให้กับประชาชนอย่างเหมาะสมทั่วถึงและเป็นธรรม มีการพัฒนาวิธีการดำเนินงานให้เป็นมาตรการ เชิงรุก โดยแผนนี้จะเน้นงานสวัสดิการสังคมมากกว่าแผนฯ ฉบับที่ 1 มีการกำหนดเป้าหมายให้มี กฎหมายสวัสดิการสังคมและการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานในระดับต่างๆ มากขึ้น

— **ย้ายกรมประชาสงเคราะห์** ในช่วงแผนนี้ได้มีการย้ายกรมประชาสงเคราะห์ สังกัดกระทรวงมหาดไทยไปขึ้นกับกระทรวงใหม่คือ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2536 นโยบายของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้มีการกล่าวถึงงาน สวัสดิการสังคมคือ การสร้างฐานสวัสดิการและความมั่นคงทางสังคมให้กับนายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม การขยายบริการไปสู่ผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระ และพัฒนาตัวกฎหมาย โดยเฉพาะด้านสวัสดิการสังคม ถึงแม้ว่าจะมีการย้ายกรมประชาสงเคราะห์ไปสังกัดกระทรวงใหม่ก็ ตามแต่ภารกิจของกรมประชาสงเคราะห์ก็ยังเน้นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ คนไร้ที่พึ่ง คนยากจน เป็นต้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มเป้าหมายมีความหลากหลายมาก

การดำเนินงานส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงการสงเคราะห์ฟื้นฟูมากกว่าการพัฒนาศักยภาพและการป้องกันในระยะยาว

— **สร้างศูนย์ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคนพิการ** เมื่อ พ.ศ. 2536 โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีพระราชทานเงินทุนในการก่อสร้าง 2 ล้าน และเงินทุนดำเนินการ 2 ล้าน พร้อมทั้งพระราชทานพระนามาภิไธยย่อ “ สว.” เป็นชื่ออาคาร¹⁵

— **ลงนามในคำประกาศการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคของคนพิการในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก** (Proclamation on the full Participation and Equality of People with Disabilities in the Asian and Pacific Region) เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2536 นายชวน หลีกภัย ตัวแทนจากประเทศไทยที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ร่วมลงนามในคำประกาศการมีส่วนร่วมฉบับนี้ โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าจะดำเนินการปรับปรุงความเป็นอยู่ของคนพิการ จัดสภาพแวดล้อมให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนในชุมชนได้ เพิ่มบริการต่าง ๆ เพื่อให้คนพิการพัฒนาความสามารถได้อย่างเต็มที่ ขจัดทัศนคติแง่ลบที่มีต่อคนพิการ เพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคในด้านการศึกษา การจ้างงาน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันเพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้บรรลุตามเป้าหมายของคำประกาศร่วมกัน

— **กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ว่าด้วยการจ้างงานคนพิการ** กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม(จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบราชการใหม่ในปัจจุบันเรียกว่า กระทรวงแรงงาน) ได้ออกกฎกระทรวงฉบับนี้ขึ้นตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 โดยกำหนดให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 200 คนขึ้นไป ต้องรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ไม่ว่าจะตำแหน่งใดเข้าทำงานในอัตราส่วนลูกจ้างทุก 200 คนต่อคนพิการ 1 คน โดยสถานประกอบการมีสิทธินำเงินค่าจ้างที่จ่ายให้กับคนพิการมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรได้เป็น 2 เท่าของจำนวนเงินที่จ่ายจริง หากกรณีที่สถานประกอบการไม่สามารถรับคนพิการเข้าทำงาน จะต้องส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในอัตราครึ่งหนึ่งของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ใช้บังคับในท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่คุณด้วย 365 คุณด้วยจำนวนคนพิการที่ไม่ประสงค์จะรับเข้าทำงาน

¹⁵ พวงแก้ว กิจธรรม, **วิวัฒนาการของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในประเทศไทย**. มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย [Online]. แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/librarybook.html> เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2550

— กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการพ.ศ. 2534 ว่าด้วยเรื่องการระบุประเภทคนพิการและลักษณะความผิดปกติหรือความบกพร่องแต่ละประเภทจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้ ต่อเมื่อสิ้นสุดการรักษาพยาบาลตามปกติแล้ว แต่ความหรือความบกพร่องดังกล่าวยังคงมีอยู่ ให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสังกัดโรงพยาบาลของกระทรวง ทบวง กรม โรงพยาบาลของรัฐวิสาหกิจ และโรงพยาบาลอื่นที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด เป็นผู้วินิจฉัยความพิการพร้อมทั้งออกเอกสารรับรองความพิการ

— กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการพ.ศ. 2534 ว่าด้วยบริการทางการแพทย์สำหรับคนพิการ โดยที่มาตรา 15 วรรค 1 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 บัญญัติให้คนพิการที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 14 ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีทางการแพทย์ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย ทางสติปัญญาหรือทางจิตใจ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น

— พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่กำหนดให้นายจ้างต้องดูแลลูกจ้างให้ทำงานด้วยความปลอดภัย หากลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย รวมถึงกรณีที่ต้องสูญเสียอวัยวะหรือเกิดความพิการอันเนื่องมาจากการทำงาน นายจ้างต้องจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาลและเงินทดแทนให้ลูกจ้างในระหว่างหยุดงาน

— แผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม (พ.ศ. 2538-2544) กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้มีการจัดทำแผน ฯ ฉบับนี้ขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 8 โดยที่แผนดังกล่าวมีการกำหนดจุดมุ่งหมายหลัก ๆ ไว้หลายประการซึ่งหนึ่งในเป้าหมายหลักได้แก่ การส่งเสริมสวัสดิการสังคม โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ

1. เพื่อให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและกลุ่มผู้ประสบภัยธรรมชาติมีโอกาสเข้าถึงระบบบริการสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุมอย่างครบถ้วนเสมอภาคและทันต่อเหตุการณ์
2. เพื่อจัดตั้งสำนักงานประกันสังคมในพื้นที่ต่างจังหวัดโดยเพิ่มสาขาที่มีการลงทะเบียนสมาชิกจำนวนมาก
3. เพื่อออกพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคมเพื่อรับรองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคม
4. เพื่อเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนประสานงานและดำเนินการจัดบริการสังคม

5. เพื่อพัฒนาและจัดทำระบบข้อมูลสถิติการสังคมสำหรับใช้ประโยชน์ในการประเมินและกำหนดปัญหา รวมทั้งสร้างจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานลงไปจนถึงระดับชุมชนและครอบครัว

4.8 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

ในแผน ฯ นี้มีความมุ่งหวังที่จะสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่พึงปรารถนาจึงจำเป็นต้องทำอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องไปในระยะยาว โดยการสร้างโอกาส หลักประกันและสภาพแวดล้อมให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนดแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้การพัฒนาสังคมไทยในอนาคตเป็นสังคมที่มีเศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหาและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคมได้

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เป็นก้าวแรกของการนำวิธีการใหม่ในการพัฒนาประเทศมาใช้เพื่อจัดระเบียบทางเศรษฐกิจและสังคมให้สามารถบรรลุถึงสถานะอันพึงปรารถนาของคนไทยทั้งชาติในอนาคต การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ได้เริ่มต้นจากการเปิดโอกาสให้คนไทยทุกกลุ่มสาขาอาชีพและภูมิภาคของประเทศเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นและกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวางตั้งแต่การเริ่มจัดทำแผน แทนการกำหนดแผนจากภาคราชการแต่เพียงฝ่ายเดียวอย่างแต่ก่อน ซึ่งนับได้ว่าเป็นการเปิดศักราชกระบวนการวางแผนที่เน้นสร้างความร่วมมือร่วมใจกันผนึกกำลังอย่างสมานฉันท์ของคนในชาติ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้ปรับแนวคิดการพัฒนาจากเดิมที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลักมาเป็นการเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่อง โดยยุทธศาสตร์ใหม่ที่เป็นหัวใจสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 มีสองประการ คือ ประการแรก การพยายามเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐกับประชาชนให้เกิดขึ้นมากที่สุด โดยการใช้ระบบความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม รวมทั้งการที่จะให้มีหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี ประการที่สอง การปรับระบบการบริหารจัดการเพื่อให้มีการแปลงแผนไปสู่ภาคปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการปรับกระบวนการและกลไกในการบริหารจัดการงบประมาณและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวแผนการพัฒนาฉบับนี้ จึงได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการปกครอง
2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้มีความมั่นคง เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน
3. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ พัฒนาศักยภาพของคนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา
4. เพื่อให้มีการใช้และดูแลทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์
5. เพื่อปรับระบบการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ด้อยโอกาสคือ ให้ผู้ด้อยโอกาสทุกประเภทได้รับโอกาสการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและได้รับบริการพื้นฐานทางสังคมอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง และมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญดังนี้

1. ด้านการพัฒนาศักยภาพคน คือ การส่งเสริมให้ประเทศมีโครงสร้างและการกระจายตัวของประชากรที่เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้การพัฒนาจิตใจให้เกิดผลในการปฏิบัติ การพัฒนาสติปัญญา ทักษะและมีมือแรงงานที่มีคุณภาพและสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมได้
2. ด้านพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน คือ มีทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน การสร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาระบบความมั่นคงทางสังคมเพื่อสร้างหลักประกันด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง
3. การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภูมิภาคและชนบทเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยการกระจายโอกาสและความเจริญด้วยการพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาค การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนา การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน สร้างโอกาสการพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ
4. การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตโดยการเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ การปรับโครงสร้างการผลิตให้เข้มแข็งและพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก
5. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์และสมดุล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนในชุมชนให้เป็นรากฐานในพัฒนาประเทศระยะยาว

6. การพัฒนาประชาธิปไตย เป็นการพัฒนาภาครัฐให้มีสมรรถนะและพันธกิจหลักในการเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะของคน ทำให้คนในสังคมเป็นพันธมิตรกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

7. การบริหารจัดการเพื่อให้มีการนำแผนพัฒนา ฯ ไปดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติด้วยระบบการจัดการในระดับพื้นที่ตามภารกิจของหน่วยราชการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม

กลุ่มเป้าหมายของแผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้มีการกำหนดมาตรการสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอย่างชัดเจนมากกว่าทุก ๆ แผนที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเด็กด้อยโอกาส สตรีในธุรกิจบริการทางเพศ ผู้ต้องขังกลุ่มคนไทยต่างวัฒนธรรม คนชรา และคนพิการ สำหรับการพัฒนากลุ่มคนพิการนั้นได้มีการระดมมาตรการไว้ 9 ข้อดังนี้¹⁶

1. ให้มีการป้องกันความพิการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ค้นหาเฝ้าระวังความพิการตั้งแต่ก่อนคลอด ระหว่างคลอด หลังคลอด ตลอดจนความพิการภายหลังและสนับสนุนงานศึกษาวิจัยถึงสาเหตุและการป้องกันความพิการ โดยใช้หน่วยงานเดิมที่มีอยู่แล้วเป็นหลักในการประสานงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ครอบครัว ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการป้องกัน ช่วยเหลือฟื้นฟูและพัฒนาคนพิการให้สามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและชุมชนให้มีทัศนคติที่ดีและการยอมรับความเท่าเทียมต่อคนพิการ พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้คนพิการเข้าใจในสถานภาพของตนและสังคมได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

3. สนับสนุนให้คนพิการได้รับบริการทางการแพทย์และการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง โดยเน้นจัดบริการให้การรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าแก่คนพิการที่ยากจน

4. ส่งเสริมให้คนพิการได้รับบริการการศึกษาในทุกระดับ โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมในโรงเรียนปกติ ส่วนการศึกษาพิเศษนั้นให้มีเฉพาะเท่าที่จำเป็น

5. ให้มีบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพโดยเน้นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือประกอบอาชีพอิสระ โดยเฉพาะเด็กพิการด้อยโอกาสในชนบท

6. ปรับปรุง แก้ไขกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและการดำเนินงานให้เอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ การสงเคราะห์ การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมคน

¹⁶ พวงแก้ว กิจธรรม. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (คนพิการ). มลนิธิพัฒนาคนพิการไทย [Online] แหล่งที่มา: <http://www.tddf.or.th/library/id0006.pdf> เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2550

พิกการทุกประเภททั้งในเมืองและชนบท พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ

7. ส่งเสริมการรวมตัวของคนพิการในทุกระดับเพื่อช่วยเหลือกันเองและสนับสนุนองค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนาคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งเสริมงานบริการของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. สนับสนุนครอบครัวที่มีคนพิการหรือเจ็บป่วยเรื้อรังให้ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนและบริการของภาครัฐและเอกชนอย่างเหมาะสมทันการและทั่วถึง

9. จัดสวัสดิการสังคมโดยให้เบี้ยยังชีพแก่คนพิการที่มีสภาพความพิการรุนแรงจนไม่สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพตามกระบวนการที่มีอยู่ได้

นโยบาย แผนงานและความคืบหน้าสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในช่วงแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พอสรุปได้ดังนี้

— ประกาศแผนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2540-2544¹⁷ โดยในแผนได้เน้นการฟื้นฟูสมรรถภาพ 4 ด้าน คือ ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านสังคม และด้านอาชีพ และได้มีการกำหนดแนวทางเกี่ยวกับด้านอาชีพคนพิการไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. ขยายบริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพให้ทั่วถึง ทั้งในสถานฝึกอาชีพเฉพาะสำหรับคนพิการและในสถาบันการฝึกอาชีพร่วมกับคนทั่วไป และสนองตอบต่อภาวะของตลาดแรงงาน โดยสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของคนพิการแต่ละประเภท

2. ส่งเสริมให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองและประกอบอาชีพอิสระได้

3. ให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางอาชีพและขยายโอกาสให้คนพิการมีงานทำมากขึ้น

4. พัฒนาระบบ งานวิชาการ ข้อมูลข่าวสารและบุคลากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพให้คนพิการประกอบอาชีพได้มั่นคงและก้าวหน้า

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน ตลอดจนองค์กรของคนพิการให้มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ และการจ้างงานแก่คนพิการในชุมชน

6. ปลุกจิตสำนึก สร้างเจตคติ รวมทั้งปรับแนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพและการจ้างงาน

¹⁷ จิราวัลย์ คงถาวร, "ความเป็นไปได้ในการจ้างงานคนพิการของบริษัท มิตรบุษิ มอเตอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2547), หน้า 32

— **แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 3** (พ.ศ. 2540-2544) แผนพัฒนาฉบับนี้เน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาระบบการจัดการสวัสดิการสังคมให้มีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มทุกพื้นที่ และมีเป้าหมายเพื่อให้ความสำคัญกับประชาชนทั่วไปและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้สามารถเข้าถึงและได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงโดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน แผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ด้าน คือ

1. ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครองและพัฒนาศักยภาพของประชาชนทั่วไป และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาแนวความคิด รูปแบบวิธีการดำเนินงานประกอบด้วย 6 มาตรการ โดยให้ความสำคัญกับการร่วมมือกันของทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน ครอบครัว ชุมชน สื่อมวลชน องค์กรธุรกิจ ตลอดจนผู้รับบริการ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์
3. ยุทธศาสตร์พัฒนาการบริหารจัดการ 13 มาตรการ ซึ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ เร่งปรับปรุงกฎหมายกลไกบริหารให้มีประสิทธิภาพ
4. ยุทธศาสตร์การติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย 4 มาตรการ โดยให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลการให้บริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์

ในช่วงที่ประเทศประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับงานสวัสดิการสังคมภายใต้เงื่อนไขของสัญญาเงินกู้ที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม ทั้งเงินกู้เพื่อสังคมตามแผนงานโครงการต่าง ๆ และที่เด่นชัดที่สุดนั้นก็คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่มีสาระสำคัญในการให้สิทธิกับประชาชนในงานสวัสดิการสังคมด้วย โดยได้มีการระบุถึงสิทธิและสวัสดิการของคนพิการอย่างชัดเจนทั้งในมาตรา 30 55 80 และมาตรา 190

— **กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542)** ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ว่าด้วยเรื่องกำหนดลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17 วรรค 1 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ออกกฎกระทรวงไว้สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. อาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่เจ้าของจะมีสิทธิหักเงินค่าใช้จ่ายเป็น 2 เท่าของเงินที่เสียไปเพื่อจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการออกจากเงินได้สุทธิของปีที่ค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น โดยมีลักษณะตามที่กฎกระทรวงกำหนดและมีสัญลักษณ์สากลด้วย

2. ลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะ ที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่ อาคารของสถานสงเคราะห์คนพิการหรือคนชรา สถานศึกษาสำหรับคนพิการ โรงพยาบาล โรงแรม หอประชุม สถานศึกษา สถานีขนส่งมวลชน และอาคารในลักษณะอื่นใดตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนด สวนสาธารณะ สวนสัตว์ หรือสถานที่อื่นใดที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะ รถยนต์สาธารณะและรถยนต์บริการ รถขนส่งผู้โดยสารประจำทางและไม่ประจำทาง รถไฟหรือรถไฟฟ้า เรือโดยสาร เครื่องบิน โทรศัพท์สาธารณะ ตู้ไปรษณีย์ เป็นต้น

3. อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด หรือให้มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด

4. จัดให้มีสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการด้วย

— นโยบายการรับเป็นเจ้าของภาพในการแข่งขันกีฬาคนพิการภาคพื้นตะวันออกไกลและแปซิฟิกตอนใต้ (FESPIC Games) ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2541 (ระหว่างวันที่ 10-16 มกราคม 2542) ซึ่งเป็นมหกรรมกีฬาคคนพิการนานาชาติที่ยิ่งใหญ่ในระดับเดียวกับกีฬาเอเชียนเกมส์ โดยถือกำเนิดเป็นครั้งแรกที่ประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ. 2518 การแข่งขันกีฬาเฟสปิกนี้ จะอยู่ภายใต้การนำของ ดร. นาคามุระ ที่ได้ร่วมก่อตั้งองค์กรทางกีฬาขึ้น เรียกว่า "FESPIC Games Federation for the Disabled" หรือ "สหพันธ์กีฬาเฟสปิก" โดยมีจุดประสงค์ที่จะช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายของคนพิการทุกประเภทโดยใช้กิจกรรมและการกีฬาเป็นสื่อ ตลอดจนส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจในหมู่คนพิการทั่วโลกจึงได้จัดการแข่งขันกีฬาคคนพิการขึ้น โดยใช้ชื่อว่า "เฟสปิกเกมส์" (FESPIC Games) ซึ่งจะจัดขึ้นทุก ๆ 4 ปี ภายใต้คำขวัญว่า "ความเสมอภาคเป็นหนึ่งเดียวในโลก" (Equality in One World) เฟสปิกเกมส์ จึงถือเป็นสัญลักษณ์ของความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันของคนพิการจากทุกมุมโลก เป้าหมายหลักคือการมุ่งหวังให้สังคมได้ตระหนักถึงศักยภาพของคนพิการและเปลี่ยนทัศนคติเดิม ๆ ของคนทั่วไปในสังคมที่มองคนพิการว่าเป็นเพียงบุคคลที่ไร้ความสามารถ

— ประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อคุ้มครองสิทธิทางการศึกษาของคนพิการ ซึ่งปรากฏในมาตรา 10 วรรค 2 และวรรค 3 ดังนี้ “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรค 2 ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”¹⁸

— ประกาศปีการศึกษาเพื่อคนพิการ ในปี พ.ศ. 2542 ด้วยตระหนักว่าเด็กเยาวชน และประชาชนที่มีความพิการจำนวนมากไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา ยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพประชากร และเป็นบ่อเกิดของปัญหาสังคม จึงได้กำหนดนโยบายให้ ปีพ.ศ. 2542 เป็นปีการศึกษาเพื่อคนพิการ เพื่อให้สามารถปรับปรุงบริการการศึกษาสำหรับคนพิการให้ทั่วถึงและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

— รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีบทบัญญัติสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ โดยมีการให้สิทธิและการคุ้มครองแก่คนพิการดังมาตราต่อไปนี้

มาตราที่ 30 กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอภาคกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน จะมีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกายหรือสุขภาพจะกระทำมิได้

มาตราที่ 55 บุคคลที่มีความพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตราที่ 80 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชนรัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

มาตราที่ 190 กำหนดว่าในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้น

¹⁸ กิตติพงษ์ สุทธิ, “การดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2543), หน้า 25

ประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนเกี่ยวกับคนพิการ มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

มาตราต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ล้วนแต่เป็นการให้สิทธิอันชอบธรรมแก่คนพิการทั้งสิ้น ทั้งในเรื่องสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ การมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองต่าง ๆ รวมทั้งสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันกับคนปกติ ซึ่งจะมีการเลือกปฏิบัติไม่ได้

และเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ แต่ละปีรัฐบาลต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในการนำแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไปปฏิบัติเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ตามมาตรา 88 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติคอยตรวจสอบว่าได้นำแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไปบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามมาตรา 89 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยสมาชิกของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน 99 คนนั้น มีตัวแทนของคนพิการ 2 คน คือ นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และนายแพทย์ ประพนธ์ เกตุรากาศ

— **ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย พ.ศ. 2541** เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2541 โดยให้ความสำคัญกับสิทธิ โอกาส ความเสมอภาคและการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของคนพิการ ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย

— **ประเทศไทยได้รับรางวัล Franklin Delano Roosevelt International Disability Award (FDR Award)** จากสถาบัน FERI ประจำปี พ.ศ. 2544 โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเป็นผู้แทนพระองค์ไปรับการทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล ณ สำนักงานองค์การสหประชาชาติ กรุงนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ซึ่งรางวัลนี้ทางสถาบัน FERI กับ World Committee on Disability จะร่วมกันตัดสินให้กับประเทศที่มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการระดับโลกของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับคนพิการ (World Program of Action concerning Disabled Persons : WPA) ที่ได้ผ่านการรับรองจากที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 แผนปฏิบัติการฉบับนี้ถือเป็นแม่บทขององค์การสหประชาชาติในการดำเนินงานเกี่ยวกับคนพิการของประเทศสมาชิกต่าง ๆ¹⁹ และการที่ประเทศไทยได้รับรางวัล FDR Award นี้ นับว่าเป็นเครื่องยืนยันความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านคนพิการได้เป็นอย่างดี

¹⁹ พันโทอพงษ์ กุลครรชิต, "เจคดี : ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของสังคม," นิตยสารการประชาสงเคราะห์ (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2545) : 25

— แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมอาชีพคนพิการ เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2544 โดยได้มอบหมายให้นางสาวกัญญา ศิลปะอาชา เป็นประธาน โดยมีหน้าที่วางแผน ยุทธศาสตร์และนโยบายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพคนพิการเพื่อเป็นการสร้างโอกาสและ ทางเลือกการประกอบอาชีพให้กับคนพิการ

— ประกาศระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนนักเรียนพิการ ในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2543 เพื่อสนับสนุนนักเรียนพิการทั้งที่เรียนในโรงเรียนสำหรับคนพิการ และที่เรียนร่วมกับนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปทั้งของรัฐและเอกชน

— ก่อตั้งศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก (APCD) เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 โดยรัฐบาลไทยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่นในการสร้าง ตึกนี้ เพื่อไว้เป็นอนุสรณ์หลังจากสิ้นสุดปีทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก (ทศวรรษที่ 1)

4.9 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

การจัดทำแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 จึงยังคงใช้การผนึกกำลังร่วมกันของประชาชน ทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับทุกชั้นตอน โดยยึด หลักร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบในลักษณะเป็นเครือข่ายการพัฒนาต่อเนื่องจาก แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 8 นำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต นอกจากนั้นยังให้ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนา ประเทศ ให้เข้าสู่สังคมที่ยึดหลักทางสายกลาง มีความสมดุล รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุมีผล มี ภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันโลก และเสริมสร้างให้เกิดคนดีในสังคมทุกระดับ

จุดมุ่งหมายหลักของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมี สุขของคนไทย” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการพัฒนาอย่างมี “ดุลยภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนใน สังคมมีความสุขถ้วนหน้า สามารถพึ่งตนเองและก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทัน โดยยังคงรักษา เอกลักษณะของความเป็นไทย มุ่งสร้างจิตสำนึกให้กับคนไทยโดยให้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็น หลักในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมไทยบนพื้นฐานของ การอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย จึงได้กำหนดสภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ โดยมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพ” ใน 3 ด้าน ดังนี้

1. สังคมคุณภาพ คือ ยึดหลักความสมดุล พอดี และพึ่งตนเองได้ คนไทยทุกคนมีโอกาสและความเสมอภาคที่จะพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ ฯลฯ คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เศรษฐกิจมีความเข้มแข็ง การเมืองมีความโปร่งใส

2. สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ คือ เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็นทำเป็น มีเหตุผล สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง

3. สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน คือ เป็นสังคมที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทย ที่พึ่งพาเกื้อกูลกัน รู้ รัก สามัคคี มีจารีตประเพณีดีงาม มีการดูแลผู้ด้อยโอกาสและคนยากจน มีความรักภักดีในชาติและท้องถิ่น เป็นต้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมจะมุ่งเน้นที่การปฏิรูประบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง ซึ่งจะมีการปฏิรูประบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ ปรับปรุงรูปแบบการดำเนินโครงการคุ้มครองกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสให้มีความครอบคลุมเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ โดยสรุป แผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ จะเน้นความสำคัญที่การพัฒนาคุณภาพของคนและการคุ้มครองทางสังคม โดยการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินการ โดยเน้นให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้สามารถพึ่งตนเองได้ และให้ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างทั่วถึง และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งรัฐ เอกชน องค์กรทางสังคม ชุมชน ครอบครัว และสื่อมวลชน

โดยสรุป แผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ จะเน้นความสำคัญที่การพัฒนาคุณภาพของคนและการคุ้มครองทางสังคม โดยการปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินการ โดยเน้นให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้สามารถพึ่งตนเองได้ และให้ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างทั่วถึง และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งรัฐ เอกชน องค์กรทางสังคม ชุมชน ครอบครัว และสื่อมวลชน

นโยบาย แผนงานและความคืบหน้าสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในช่วงแผนการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พอสรุปได้ดังนี้

— ประกาศแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 ²⁰

มีลักษณะเป็นแผนบูรณาการงานด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในแบบองค์รวม โดย
ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคนพิการ ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนพิการมีศักยภาพที่สามารถ
พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมใน
การพัฒนาประเทศ” ไว้ 8 ยุทธศาสตร์ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมความตระหนักรู้ และการสร้างเสริมเจตคติเชิง
สร้างสรรค์ จะเน้นการให้การศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องคนพิการ เพื่อสร้างเจตคติเชิง
สร้างสรรค์ต่อคนพิการ และเปิดโอกาสให้คนพิการมีความเสมอภาคกับคนทั่วไป รวมทั้งให้การ
เผยแพร่ความรู้เรื่อง ความสามารถในการพัฒนาตนเองของคนพิการและศักยภาพของคนพิการ

2. ยุทธศาสตร์ด้านสิทธิและหน้าที่ จะเป็นการสร้างความตระหนักรู้สิทธิและ
หน้าที่แก่คนพิการ ครอบครัว ชุมชน และสังคม สถานประกอบการ ตลอดจนบุคคลากรของทั้ง
ภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับคนพิการ รวมทั้งการเร่งรัดปรับปรุง แก้ไข และใช้
กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิคนพิการ

3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศักยภาพคนพิการ จะเน้นการส่งเสริมสุขภาวะ
ของคนพิการทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพคนพิการ
โดยการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แบบบูรณาการ สหวิชาชีพและการแพทย์ทางเลือก
การขจัดความไม่รู้หนังสือของคนพิการ พร้อมกับการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการอย่าง
ต่อเนื่องตลอดชีวิต สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางด้านกีฬา นันทนาการสำหรับคนพิการ สนับสนุน
การฝึกอาชีพและการประกอบอาชีพของคนพิการ ทั้งการประกอบอาชีพอิสระ ทำงานในหน่วยงาน
เอกชน สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ และการจัดระบบสวัสดิการสังคม
สำหรับคนพิการ เพื่อสร้างหลักประกันการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ

4. ยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและการพัฒนา จะเน้นการส่งเสริมการวิจัยและ
พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การประเมินผลโครงการและการดำเนินงานเกี่ยวกับคนพิการ รวมถึง
การส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและพัฒนาไปปฏิบัติและสร้างผลิตผลอย่างเป็นรูปธรรม

5. ยุทธศาสตร์ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการ เทคโนโลยีและ
สิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการ เทคโนโลยีและ

²⁰ จีราวัลย์ คงถาวร, “ความเป็นไปได้ในการจ้างงานคนพิการของบริษัท มิตรubishi มอเตอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด” (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2547), หน้า 26

สภาพแวดล้อมสำหรับคนพิการแต่ละประเภท การจัดบริการเพื่อคนพิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การบริการเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การบริการ เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของคนพิการแต่ละประเภท

6. ยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ เป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการและองค์กรผู้ปกครองคนพิการในการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

7. ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของคนพิการ ครอบครัวและชุมชน เป็นการส่งเสริมคนพิการและครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทั้งในระดับนโยบาย แผนงาน โครงการ กฎหมาย ตลอดจนการรับบริการที่มีผลกระทบต่อคนพิการ และส่งเสริมบทบาทของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรด้านคนพิการ องค์กรรัฐ สถาบันทางศาสนา องค์กรภาคธุรกิจ เอกชน เป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

8. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการแบบบูรณาการ จะเน้นการสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านคนพิการ การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านคนพิการ ครอบครัวและผู้ปกครองคนพิการอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน

การฝึกอาชีพและการทำงานโดยการพัฒนาระบบการบริการแนะแนวอาชีพ การศึกษาอาชีพและบริการจัดหางาน ส่งเสริมโอกาสในการมีงานทำทั้งในสถานประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจ การประกอบอาชีพอิสระ การพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการ ตลอดจนจัดให้มีมาตรการคุ้มครองสวัสดิการแรงงานคนพิการรวมทั้งการเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงาน ประกอบด้วย 15 มาตรการ ดังนี้

1. ปรับหลักสูตรการเรียนการสอนในการศึกษาระดับพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบให้มีเนื้อหาด้านวิชาชีพ โดยเน้น การปูพื้นฐานด้านอาชีพให้คนพิการมีความเข้าใจและสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่ต้องการได้ด้วยตนเอง

2. พัฒนาแนวทางการทดสอบ การประเมินความถนัดทางอาชีพ และการเตรียมความพร้อมในการทำงานให้เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภท

3. จัดให้มีการพัฒนาครูผู้สอนวิชาชีพและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้บริการด้านอาชีพ ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างความก้าวหน้าในการทำงานให้แก่ครูผู้สอนวิชาชีพและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้บริการด้านอาชีพ

4. จัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนวิชาชีพโดยเน้นทักษะทางอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของคนพิการแต่ละประเภท โดยเน้นทักษะทางอาชีพ

คุณธรรม จริยธรรมและทักษะการดำรงชีวิตที่เหมาะสม มีการเทียบโอนหน่วยกิตหรือผลการเรียนระหว่างสถาบันการศึกษาในทุกระดับ

5. เปิดโอกาสให้คนพิการได้รับการศึกษาด้านอาชีพจากทุกหน่วยงานภาครัฐที่ให้บริการด้านนี้ รวมทั้งบริการจากหน่วยงานภาคเอกชนอื่น ๆ อย่างกว้างขวางและสนับสนุนให้สถานประกอบการรับคนพิการทุกประเภทเข้าฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนพิการทางสติปัญญา ทางจิตใจ หรือพฤติกรรม

6. จัดระบบบริการจัดหางานโดยให้มีการทดสอบสมรรถภาพทางอาชีพ การจัดหางาน การติดตามและประเมินผลอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกประเภทคนพิการ และส่งเสริมโอกาสการมีงานทำของคนพิการ โดยอาศัยความร่วมมือของเครือข่ายทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการอุดหนุนองค์กรภาคเอกชน

7. มีการกำหนดตำแหน่งงานบางตำแหน่งสำหรับคนพิการ

8. เพิ่มสิทธิประโยชน์แก่สถานประกอบการที่รับคนพิการเข้าทำงาน ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและจัดหาที่พักใกล้ที่ทำงาน

9. กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราส่วนเท่ากับสถานประกอบการเอกชน รวมถึงกำหนดอัตราส่วนให้สถานประกอบการรับคนพิการเข้าทำงานให้สูงขึ้น

10. จัดให้มีการอบรมความรู้ในงานอาชีพ การพัฒนาฝีมือแรงงาน รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมด้านตลาด และความรู้ด้านการบริหารจัดการ แหล่งเงินทุน ให้แก่คนพิการที่สนใจประกอบอาชีพอิสระโดยให้ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้มีส่วนร่วม

11. สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มประกอบอาชีพอิสระทั้งในกลุ่มคนพิการและการร่วมกับกลุ่มในชุมชน

12. จัดให้มีบริการคุ้มครองคนพิการให้ได้รับสวัสดิการและรายได้อย่างเป็นธรรมตลอดจนความปลอดภัยในการทำงานสำหรับคนพิการ

13. ยกเว้นการเก็บภาษีและการเก็บเงินอื่นใดในเวลาที่นำเข้าหรือภายหลังการนำเข้าวัสดุอุปกรณ์เฉพาะสำหรับคนพิการในการประกอบอาชีพ และปรับปรุงบัญชีในเรื่องการยกเว้นภาษีให้ทันสมัย

14. เพิ่มสิทธิประโยชน์ สำหรับสถานประกอบการที่จ้างคนพิการและพิจารณา กำหนดบทลงโทษสำหรับสถานประกอบการที่ไม่จ้างคนพิการเข้าทำงาน รวมทั้งกำหนดมาตรการในการติดตาม ตรวจสอบ

15. ให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันแรงงานคนพิการแห่งชาติ

– ประกาศแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545-2549) แผนงาน ฯ ฉบับนี้จะอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) โดยทั้ง 2 แผนนี้จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวม ที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีดุลยภาพเพื่อให้ไปสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันโดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การพัฒนา และการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับการคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาคและเป็นธรรมโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรี คุณธรรม ความโปร่งใส ภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วม การมีบูรณาการทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ฉบับที่ 4 นี้คือ

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบความมั่นคงทางสังคม ตลอดจนปฏิรูปการบริหารจัดการ รวมทั้งพัฒนาวิธีการและมาตรฐานการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้สามารถดำเนินการคุ้มครองทางสังคมแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงและสามารถตรวจสอบระบบบริการทางสังคม
3. เพื่อส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคม องค์การธุรกิจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันทางสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและประเทศ
4. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรและอาสาสมัครในการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคม และสังคมสงเคราะห์ให้เพียงพอ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ได้มาตรฐาน มีระบบตรวจสอบและควบคุมจรรยาบรรณ รวมทั้งการพัฒนาวิธีการทางสังคมสงเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ ในสังคม

โดยมีเป้าหมายเพื่อขยายความมั่นคงทางสังคมให้ได้มาตรฐานและครอบคลุมมากขึ้น มีจำนวนหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์เพิ่มมากขึ้นทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์การต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานภาคประชาชน และการมีเครือข่ายการประสานงานด้านสวัสดิการสังคมอย่างเป็นระบบด้วย ซึ่งมียุทธศาสตร์การพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์การพิทักษ์คุ้มครองสิทธิบุคคล ครอบครัว กลุ่มและชุมชนโดยการให้ความสำคัญแก่การจัดบริการทางสังคมเพื่อพิทักษ์คุ้มครองสิทธิด้านสวัสดิการสังคมของประชาชน รวมทั้งการบูรณาการทางสังคมเพื่อให้ครอบครัวกลุ่มเป้าหมายทุกระดับได้รับบริการสวัสดิการสังคมที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยจะครอบคลุมงานสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ได้แก่การจัดสวัสดิการด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านแรงงานและการมีงานทำ ด้านประกันสังคม ด้านนันทนาการและการให้บริการสังคมทั่วไป

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบกฎหมายเพื่อการคุ้มครองทางสังคมโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบกฎหมายเพื่อให้คุ้มครองสิทธิของประชาชนในด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ และการให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามปฎิญา อนุสัญญา และข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

3. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม โดยการส่งเสริมบทบาทขององค์กรภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน อาสาสมัคร องค์กรประชาชน องค์กรธุรกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศให้เข้ามามีส่วนร่วมในงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์มากขึ้น

4. ยุทธศาสตร์พัฒนาการบริหารจัดการ โดยการพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดด้านสวัสดิการสังคม ส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนากฎหมายและพัฒนากำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากรและวิธีการทำงานในลักษณะการบูรณาการ ตลอดจนมีการติดตามประเมินผลเพื่อให้งานสวัสดิการสังคมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผล จะมีการพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดเพื่อประโยชน์ในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล และจัดให้มีการประเมินผลงานปฏิบัติงานในระยะครึ่งแผนและเมื่อสิ้นสุดแผน ฯ โดยมอบให้สถาบันภายนอกเป็นผู้ประเมิน

— กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการ ทูพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย เพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะที่เอื้อต่อการใช้งานของคนพิการรวมถึงคนชรา โดยกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อ 2 กันยายน พ.ศ. 2548

— กระทรวงแรงงานตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ตามข้อเสนอของคณะกรรมการสภาคนพิการทุกประเทศแห่งประเทศไทย ซึ่งนำโดย นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธ์ ประธานสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

ไทยซึ่งได้ขอเข้าพบนายอภัย จันทนจุลกะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน โดยขอให้กระทรวงช่วยเหลือใน 2 กรณี คือ กำหนดกรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาของผู้พิการ และการให้การรับรองอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 159 ซึ่งกล่าวถึงการให้คำมั่นแห่งรัฐที่จะให้มีหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับ ตลอดจนการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้คนพิการได้มีส่วนร่วมในสังคมอย่างเสมอภาค โดยได้รับโอกาสในการฝึกอาชีพและมีการทำงาน โดยกระทรวงแรงงานได้มอบหมายให้นายพรชัย อยู่ประยงค์ รองปลัดกระทรวงแรงงานดูแลรับผิดชอบ และแนวทางการดำเนินงานนั้นจะไม่ขึ้นกับสถานการณ์ทางการเมืองแม้ว่ารัฐมนตรีจะพ้นตำแหน่งไปแล้วก็ตาม นอกจากนี้ ผู้พิการได้ขอเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการที่จะจัดตั้งขึ้นนี้ด้วย

— **ปีส่งเสริมอาชีพคนพิการ** รัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ. 2545 เป็นปีส่งเสริมอาชีพคนพิการ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2544 มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ ซึ่งองค์กรคนพิการมีบทบาทสำคัญในการผลักดันนโยบายนี้ โดยมีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อให้ครอบครัว ชุมชน มีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อคนพิการ และสนับสนุนส่งเสริมให้คนพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่
2. เพื่อผนึกกำลังกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและองค์กรคนพิการในการส่งเสริมให้คนพิการมีอาชีพ มีรายได้
3. เพื่อให้สังคมตระหนักในศักยภาพของคนพิการและเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ

— **แผนพัฒนาและส่งเสริมอาชีพคนพิการ พ.ศ. 2545-2549** คณะอนุกรรมการส่งเสริมอาชีพคนพิการ ได้จัดทำ แผนพัฒนาและส่งเสริมอาชีพคนพิการ พ.ศ. 2545-2549 ขึ้น โดยที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ และได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านแผนพัฒนาอาชีพและส่งเสริมอาชีพคนพิการ พ.ศ. 2545-2549
2. ด้านส่งเสริมการฝึกและพัฒนาอาชีพคนพิการ โดยดำเนินการเรื่องการพัฒนาศักยภาพของคนพิการ ให้คนพิการรับการฝึกอาชีพอย่างทั่วถึง
3. ด้านจัดระบบการจัดหางานและคุ้มครองแรงงานคนพิการ ดำเนินการบริการจัดหางานแบบครบวงจรให้แก่คนพิการ ตั้งแต่การแนะแนวอาชีพ การหาแหล่งงาน การสร้างความเข้าใจกับนายจ้าง การจัดหางานที่เหมาะสมให้กับคนพิการ การคุ้มครองแรงงานคนพิการ
4. ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของคนพิการ ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพอิสระของคนพิการ

5. ด้านวิจัย พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสำหรับ
 คนพิการดำเนินการศึกษาพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีรวมทั้งค้นคว้างานวิจัยที่
 เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมอาชีพคนพิการ

6. ด้านกฎหมายคนพิการ ดำเนินการศึกษา ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เป็น
 อุปสรรคต่อการประกอบอาชีพคนพิการ

7. ด้านประชาสัมพันธ์ปีส่งเสริมอาชีพคนพิการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์
 เผยแพร่เพื่อรณรงค์ให้ครอบครัว ชุมชน และสังคมมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อคนพิการ ยอมรับและให้
 โอกาสคนพิการประกอบอาชีพและเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม

8. ด้านติดตามและประเมินผลปีส่งเสริมอาชีพคนพิการ ดำเนินงานติดตาม
 ประเมินผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนพิการ

4.10 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

ทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10
 กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุน
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา”
 และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็น
 เป็นสุขร่วมกัน” ยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนา
 คุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการ
 พัฒนา และผู้นำในการขับเคลื่อนการพัฒนาก็จะต้องเป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และ
 คุณธรรม มีเหตุผลและรู้จักพอประมาณ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทยในแผนพัฒนา ฯ ฉบับนี้ได้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง
 กับคนพิการ คือ เร่งขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และ
 ผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง โดยสนับสนุนให้สามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ทั้งการพัฒนาศักยภาพในการ
 ประกอบอาชีพ การเสริมสร้างสุขภาพ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้หลากหลายวิธีอย่างเท่าเทียมกัน

นโยบาย แผนงานและความคืบหน้าสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในช่วงแผนการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พอสรุปได้ดังนี้

— ประเทศไทยได้ลงนามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ
ณ สำนักงานสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2550 โดยผู้ลงนามของไทย
คือ นายประวิตร ชัยมงคล อุฑุต รักษาการเอกอัครราชทูต ผู้แทนถาวรแห่งประเทศไทยประจำ
สหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
ให้เป็นผู้มีอำนาจเต็มจากรัฐบาลไทย โดยมีสาระสำคัญเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในทุก
รูปแบบทั้งในด้านกฎหมาย การปกครอง และการปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดมาตรการที่
เหมาะสมเพื่อประกันการเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกันของคนพิการ

— ประเทศไทยลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับที่ 159 ว่าด้วยการฟื้นฟู
สมรรถภาพด้านอาชีพและการจ้างงานสำหรับคนพิการ ค.ศ. 1983 โดยอนุสัญญาฉบับนี้ได้ให้
ความสำคัญต่อหลักความเสมอภาคด้านการประกอบอาชีพและการจ้างงานคนพิการ และมุ่งในรัฐ
สมาชิกจัดทำนโยบายแห่งชาติเพื่อการปฏิบัติ โดยประเทศไทยได้มีการลงนามเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม
2550 ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ วันที่ 11 ตุลาคม 2551

— ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
พ.ศ. 2550” แทนการใช้ พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ออกมาบังคับ
ใช้เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2550 เพื่อใช้เป็น “แม่บทแนวทางการปฏิบัติงาน” ของหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง โดยมีการปรับแก้และเพิ่มเติมสาระให้ครอบคลุมกว้างขวางขึ้น มีความสมบูรณ์ รัดกุม
และมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติมากขึ้น เพื่อประโยชน์ของคนพิการโดยแท้จริง โดยมี
“คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ” คอยดูแลและเสนอแนว
ทางการปฏิบัติงานเพื่อการคุ้มครองคนพิการ และยังมี “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคน
พิการ” ที่จะคอยจัดสรรเงินช่วยเหลือคนพิการอีกส่วนหนึ่งนอกเหนือจากงบประมาณปกติจากทาง
รัฐบาล

จากแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้ง 10 ฉบับ สามารถจัดได้เป็น 3
ช่วงเวลา ดังนี้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ 3 ช่วงแผนนี้สามารถสรุปได้ว่า ในช่วงระยะนี้จะเน้นงานทางด้านเศรษฐกิจเป็น
หลัก งานด้านสังคมสงเคราะห์ยังไม่ได้รับความสนใจ แม้ว่าในแผน 2 และแผน 3 จะมีการกล่าวถึง
การให้ความสำคัญเศรษฐกิจควบคู่ไปกับสังคมก็ตาม แต่งานทางสังคมยังไม่มี ความชัดเจน

โดยเฉพาะในเรื่องของคณพิการ ซึ่งยังไม่มีการพูดถึงนัก ความคืบหน้าด้านคณพิการในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 3 ฉบับแรกจึงเน้นที่การสงเคราะห์เสียส่วนใหญ่ เช่นการตั้งมูลนิธิ การตั้งโรงเรียน การตั้งสมาคม เป็นต้น แต่ในช่วงแผน 2 มีความคืบหน้าสำคัญอย่างหนึ่งก็คือการตั้งศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคณพิการพระประแดง นั่นเอง

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ช่วงแผนนี้สามารถสรุปได้ว่า ความคืบหน้าในงานด้านสังคมสงเคราะห์เริ่มมีความชัดเจนมากขึ้น งานด้านคณพิการเริ่มได้รับการให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้น มีการจัดให้มีการสำรวจจำแนกประเภทและจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบในการให้บริการและการบำบัดรักษา การจัดหาอุปกรณ์ เทียม การจัดให้มีการฝึกอาชีพ เพื่อฝึกให้คณพิการสามารถออกไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ เป็นต้น และในแผนการพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ได้มีความคืบหน้าที่สำคัญคือแผนการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคณพิการแห่งชาติระยะยาว พ.ศ. 2525-2534 โดยในแผนการสงเคราะห์ฯ ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการขานรับปีคณพิการสากล และในแผนการพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคณพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งทำให้งานด้านคณพิการมีแนวทางในการดำเนินงานที่มีความชัดเจนขึ้นอย่างมาก

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ช่วงแผนนี้สามารถสรุปได้ว่า ในช่วงแผนนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เพราะในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 นี้ ได้มีการเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเป็นแผนแรก เนื่องจากแนวความคิดที่ว่า คนเป็นปัจจัยหลักของความสำเร็จต่าง ๆ และได้ยึด คน เป็นศูนย์กลางการพัฒนามาจนถึงในแผนปัจจุบัน นอกจากนั้นความชัดเจนงานด้านคณพิการยังเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนมากขึ้น มีการประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคณพิการไทย พ.ศ. 2541 การมีแผนฟื้นฟูสมรรถภาพคณพิการ พ.ศ. 2540-2544 การที่ประเทศไทยได้รับรางวัล Franklin Delano Roosevelt International Disability Award (FDR Award) ที่เป็นเครื่องยืนยันความสำเร็จในอีกขั้นหนึ่งของงานด้านคณพิการไทย และการประกาศแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการแห่งชาติ เป็นต้น

โดยสรุป จากแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ ข้างต้น จะเห็นว่า งานด้านคนพิการค่อย ๆ เริ่มได้รับความสนใจและมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนขึ้นเรื่อยมา จากเดิมที่ถูกกละเลยและไม่ได้รับความสนใจ จนกระทั่งมีการออกกฎหมายพระราชบัญญัติแผนงาน และการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ ตามมาเป็นระยะ ๆ จนล่าสุดได้มีการ“ยกเลิกพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534” และมาใช้ “พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550” เป็นแม่บทในการดำเนินงานแทนพระราชบัญญัติฉบับเดิม เพื่อให้คนพิการได้รับประโยชน์และความคุ้มครองที่ครอบคลุมและสมบูรณ์มากขึ้น ดังที่ได้กล่าวไว้ในรายละเอียด

นอกจากนั้นยังพบว่า ในปี พ.ศ. 2511 หรือในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 ประเทศไทยได้มีการก่อตั้ง “ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง” ขึ้น เพื่อให้บริการด้านฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพแก่คนพิการ โดยมุ่งหวังให้คนพิการได้มีทักษะและมีโอกาสในการประกอบอาชีพ สามารถเลี้ยงดูตนเองต่อไปได้ ซึ่งศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งนี้ได้ดำเนินงานมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เป็นกรอบสำคัญในการดำเนินงานเพื่อให้บริการแก่ผู้เข้ารับการศึกษาของศูนย์ ฯ นั้นเอง